

دانشگاه پیام نور استان تهران

واحد تهران جنوب

**پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد
رشته حقوق گرایش جزا و جرم شناسی
دانشکده الهیات و علوم انسانی
گروه علمی حقوق**

موضوع:

جرم شناسی رفتار آمر بر مامورین

استاد راهنما:

دکتر ناصر قاسمی

استاد مشاور:

دکتر نریمان فاخری

نگارش:

صادق تیموری نیا

بهمن ۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

The image displays the Basmala, the opening of the first chapter of the Quran, written in elegant Thuluth calligraphic script. The text is 'Bismillah' (In the name of Allah, the Most Gracious, the Most Merciful). The letters are bold and black, with prominent horizontal strokes and curved ascenders. Small decorative elements, such as the 'shamsa' symbol, are placed above the 'Alif' and 'Lam' characters. A small, faint signature is visible in the center of the calligraphy.

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم تحقیقات و فناوری

دانشگاه پیام نور استان تهران

تاریخ .....
شماره .....
پیوست .....

مرکز تهران جنوب

تصویب نامه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق
گرایش جزا و جرم شناسی
تحت عنوان:

جرم شناسی رفتار آمر بر مامورین

نام خانوادگی: تیموری نیا
نام: نام:
شماره پروژه: ۱۲۴۶۵ شماره دانشجویی:
ساعت: ۱۳/۳۰-۱۵ تاریخ:
نمره: ۱۷، - نمره ۲۴
هیات داوران:
درجه ارژشیایی: بسیار خوب

داوران	نام	نام خانوادگی	کد استادی	مرتبه علمی	امضاء
راهنما	ناصر	قاسمی	۴۲۸۱۴۵	استادیار	
راهنمای دوم	-	-	-	-	
مشاور	نریمان	فاخری	۳۸۶۹۳۹	-	
مشاور دوم	-	-	-	-	
داور	فاطمه	سوهانیان	-	-	
داور دوم	-	-	-	-	

تهران، خیابان انقلاب، خیابان
استاد نجات الهی، نرسیده به
چهار راه سپند، دانشگاه پیام نور
مرکز تهران جنوب، پلاک ۲۳۳

تلفن: ۸۴۲۲۴
۸۸۸۰۱۰۹۰
فکس: ۸۸۸۰۳۶۸۵
کد پستی: ۱۵۸۴۶۶۸۶۱۱

نشانی الکترونیک:

www.teh-jonuob.pnu.ac.ir
Jonuob@tpnu.ac.ir

تقدیم به **مادر** عزیزم

که فرشته عشق و چشمه عاطفه و شمع شب سوز ، در
پای نیازهای فرزند است.

تقدیم به **پدر** مهربان ،

دلسوز و سخت کوشم.

تقدیم به **همسر** عزیز و فداکارم ،

که خود را ، وقف امروز من
کرد و رنج خود را ، به پاس راحتی من به جان خرید و با تحمل سختی ها ،
برایم شادی آورد.

و تقدیم به دو **گل** سرسبد زندگیمان

فاطمه و مریم

تشکر و سپاسگذاری

نهایت سپاس و قدردانی از استاد گرامی، جناب آقای دکتر قاسمی که با صبر ویژه خود مرا در این امر یاری دادند.

و سپاس و تشکر فراوان از استاد بزرگوار، جناب آقای دکتر فاخری که با مشاوره های سودمند خود من را در این راه همراهی کردند.

چکیده

رفتار آمر بر مامورین از جنبه های جرم شناسی و با کمک علم روانشناسی مورد بررسی قرار گرفته و در تحقیق حاضر از روش تلفیقی کتابخانه ای - میدانی استفاده شده است . فصلهای اول به روش کتابخانه ای تنظیم گردیده و فصل آخر آن تحلیل آماری ۲۰۰ پرسشنامه سنجش رفتار آمر برگرفته از پرسشنامه چندوجهی مینه سوتا ، در کسانی که مرتکب جرم شده اند می باشد. روش تجزیه و تحلیل داده های این تحقیق با نرم افزار **spss** در سطح آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت . در این پرسشنامه متغیرهایی از قبیل سن، وضعیت تاهل و نوع جرم ارتكابی مد نظر قرار گرفته شده است . می توان گفت بین رفتار آمر ، سن ، نوع جرم و وضعیت تاهل رابطه معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: جرم شناسی ، آمر ، مامورین ، رفتار ، امر ، آمرقانونی ، مسئول ، مسئولیت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۱	الف- تعریف مساله و بیان اهمیت آن
۲	ب- سوالهای تحقیق
۲	ج- فرضیه های تحقیق
۳	د- هدف های تحقیق
۳	ه- پیشینه تحقیق
۴	و- کاربرد تحقیق
۴	ز- ساختار تحقیق
۵	ح- روش تحقیق
۵	ط- محدودیتهای تحقیق
۶	فصل اول : مباحث تمهیداتی
۸	بخش اول : تعاریف
۸	۱-۱-۱- مفهوم امر
۸	۱-۱-۱-۱- در لغت
۹	۱-۱-۱-۲- در اصطلاح
۹	۱-۱-۲-۱-۱- در فقه
۱۰	۱-۱-۲-۲-۱-۱- در حقوق
۱۲	۱-۱-۳- عناصر و انواع امر
۱۲	۱-۱-۳-۱-۱-۱- عناصر امر
۱۲	۱-۱-۳-۱-۱-۱- قانونی بودن امر
۱۲	۱-۱-۳-۱-۱-۱- تناسب امر با شغل و وظیفه امر اداری
۱۳	۱-۱-۳-۲-۱-۱-۱- انواع امر

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶	۱-۱-۱-۳-۲-۱- حکم قانون
۱۷	۱-۱-۱-۳-۲-۲- امر آمر قانونی
۱۸	۱-۱-۲- مفهوم آمر
۱۸	۱-۱-۲- در لغت
۱۹	۱-۱-۲- در اصطلاح
۲۱	۱-۱-۳- مفهوم مأمور
۲۱	۱-۱-۳- در لغت
۲۱	۱-۱-۳- در اصطلاح
۲۲	۱-۱-۴- مفهوم مسئولیت
۲۲	۱-۱-۴- مسئولیت در حقوق اسلام
۲۲	۱-۱-۴-۲- اقسام مسئولیت
۲۳	۱-۱-۴-۲-۱- مسئولیت مدنی
۲۴	۱-۱-۴-۲-۲- مسئولیت جزائی
۲۶	۱-۱-۴-۲-۳- مسئولیت اداری و انضباطی
۲۶	۱-۱-۴-۲-۴- مسئولیت اخلاقی
۲۸	۱-۱-۵- رفتار
۲۹	۱-۱-۵-۱- رفتار جنایی
۲۹	۱-۱-۵-۲- رفتار اجتماعی
۲۹	۱-۱-۶- شخصیت
۳۰	۱-۱-۷- روانشناسی
۳۰	۱-۱-۷-۱- روانشناسی جنایی
۳۰	۱-۱-۷-۲- روانشناسی قضایی
۳۰	۱-۱-۸- فرایند ذهنی
۳۰	۱-۱-۹- خودبینی (خودمحوری)
۳۱	۱-۱-۱۰- جرم شناسی

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
۱-۱۰-۱-۱- جرم شناسی نظری	۳۱
۱-۱۰-۱-۲- جرم شناسی کاربردی	۳۱
۱-۱۰-۱-۲-۱- جرم شناسی بالینی	۳۱
۱-۱۰-۲-۲- جرم شناسی پیشگیری	۳۲
۱-۱۰-۲-۳- جرم شناسی حقوقی	۳۲
۱-۱-۱۱- قضا دادایی	۳۲
۱-۱-۱۲- جنون	۳۲
بخش دوم: تعریف جرم شناسی و بزه و تقسیمات آنها	
۱-۲-۱- تقسیمات جرم شناسی	۳۱
۱-۲-۱-۱- موضوع جرم شناسی	۳۲
۱-۲-۱-۲- اهداف جرم شناسی	۳۷
۱-۲-۱-۲-۱- بررسی و شناخت انگیزه های جرم و شخصیت مجرم	۳۹
۱-۲-۱-۲-۲- دگرگون نمودن قوانین در جهت اصلاح مجرم	۴۲
۱-۲-۱-۲-۳- پیشگیری	۴۲
۱-۲-۲-۱- تعریف بزه	۴۳
۱-۲-۲-۱- بزهکاری و انواع آن	۴۵
۱-۲-۲-۱-۱- بزهکاری اتفاقی	۴۵
۱-۲-۲-۱-۲- بزهکاری بعادت یا مزمن و پایدار	۴۵
۱-۲-۲-۱-۳- بزهکاری حرفه ای	۴۷
۱-۲-۲-۱-۴- بزهکاری سازمان یافته	۴۷
۱-۲-۲-۱-۵- بزهکاری یقه سفید	۴۸
۱-۲-۲-۱-۶- بزهکاری فسفری	۴۹
۱-۲-۲-۱-۷- بزهکاری کلسیمی	۴۹
۱-۲-۲-۲-۱- عوامل بزهکاری	۵۰
۱-۲-۲-۲-۱-۱- عوامل فردی یا شخصی بزهکاری	۵۱
۱-۲-۲-۲-۱-۱- وراثت و بزهکاری	۵۱
۱-۲-۲-۲-۱-۲- نژاد و بزهکاری	۵۲

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۵۲	۱-۲-۲-۳- جنسیت و بزهکاری
۵۳	۱-۲-۲-۴- رابطه سن و بزهکاری
۵۵	۱-۲-۲-۵- اختلالات روانی و بزهکاری
۵۸	۱-۲-۲-۶- الکلیسم و بزهکاری
۵۹	۱-۲-۲-۷- اعتیاد به مواد مخدر و بزهکاری
۶۱	۱-۲-۲-۲- عوامل بیرونی و عمومی بزهکاری
۶۱	۱-۲-۲-۲- محیط طبیعی یا جغرافیایی و بزهکاری
۶۱	۱-۲-۲-۲- نظام سیاسی و بزهکاری
۶۲	بخش سوم: شخصیت
۶۳	۱-۳-۱- شخصیت از دیدگاه روانشناسی
۶۸	۱-۳-۱- ساختار و مراحل رشد روانی - جنسی شخصیت
۷۶	۱-۳-۲- اختلال شخصیت
۸۲	۱-۳-۲- شخصیت از دیدگاه روان شناسی جنایی
۸۶	۱-۳-۲- شخصیت جنایی
۹۰	۱-۳-۲- اختلال شخصیت و جرم
	بخش چهارم : مکان های نگهداری آمرین روانی و چگونگی قضاوت در خصوص
۹۷	آننها با توجه به نوع جنسیت
۹۹	۱-۴-۱- زندان و مجازات ، عملکرد این دو
۱۰۲	۱-۴-۱- قضا زدایی
۱۰۴	۱-۴-۲- جنسیت و جرم
۱۰۶	۱-۴-۲- بیماری روانی آمر
۱۰۸	۱-۴-۲- ماهیت دیوانگی و قانون شکنی ماندگار
۱۱۰	۱-۴-۲- بینش و قضاوت
۱۱۱	فصل دوم : رفتار آمر از منظر های مختلف
۱۱۲	بخش اول : رفتار آمر از منظر جرم شناسی
۱۱۵	۱-۱-۲- علل مجرمیت فردی آمر از منظر جرم شناسی
۱۱۶	۱-۱-۱-۲- علل مجرمیت فردی ذاتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱۶	۱-۱-۱-۱-۲- وراثت
۱۱۸	۲-۱-۱-۱-۲- شرایط مربوط به حاملگی و زایمان
۱۱۹	۳-۱-۱-۱-۲- اختلالات دماغی
۱۱۹	۴-۱-۱-۱-۲- نژاد و جنس
۱۲۱	۲-۱-۱-۲- علل مجرمیت فردی مکتسبه
۱۲۲	۲-۱-۲- علل اجتماعی یا عوامل خارجی مولد جرم در آمر
۱۲۳	۱-۲-۱-۲- محیط جرم طبیعی
۱۲۵	۲-۲-۱-۲- محیط جرم فامیلی
۱۲۵	۱-۲-۲-۱-۲- فامیل اصلی
۱۲۶	۲-۲-۲-۱-۲- کانون شخصی
۱۲۹	۳-۲-۱-۲- محیط جرم اقتصادی
۱۳۶	۴-۲-۱-۲- محیط جرم اجتماعی به معنی اخص
۱۳۶	۱-۴-۲-۱-۲- محیط اجتماعی تحمیل شده
۱۳۷	۲-۴-۲-۱-۲- اثرات قطعی و غیر انکار محیط انتخابی
۱۳۹	بخش دوم : رفتار آمر از منظر روانشناسی جنایی
۱۴۰	۱-۲-۲- اختلالات روانی آمر
۱۴۲	۱-۱-۲-۲- مفهوم اختلالات روانی و انواع آن در آمر
۱۴۵	۲-۱-۲-۲- رابطه بین اختلال روانی و جرم آمر
۱۴۹	۳-۱-۲-۲- اختلالات روانپزشکی خاص و جرم آمر
۱۵۴	۲-۲-۲- بررسی دیدگاه قانونگذار نسبت به ارتکاب جرم از سوی آمرین روانی
۱۵۸	۱-۲-۲-۲- تعریف جنون و انواع آن در آمر
۱۶۱	۲-۲-۲-۲- چگونگی احراز جنون در آمر
۱۶۳	فصل سوم : یافته های تحلیلی و آماری
۱۶۵	۱-۱-۳- نوع مطالعه
۱۶۵	۲-۱-۳- متغیرهای تحقیق
۱۶۵	۳-۱-۳- ابراز سنجش

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۶۵	۳-۱-۴- جامعه آماری
۱۶۶	۳-۱-۵- روایی و اعتبار آماری
۱۶۶	۳-۱-۶- توصیف داده ها
۱۶۶	۳-۱-۷- توصیف متغیرهای مستقل
۱۷۶	۳-۱-۸- توصیف متغیرهای وابسته
۱۷۷	۳-۱-۹- تحلیل داده ها
۱۸۱	نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۸۷	فهرست منابع
۱۹۴	پرسشنامه
۱۹۵	چکیده انگلیسی

الف - تعریف مساله و بیان اهمیت آن

رفتار آمر بر مامورین ، حاصل " قدرت " اقتدار " نیرو " زور " خشونت " تبعیض " مقام " اختیار " می باشد. و هم چنین بعضا در فکر توطئه چینی مامورین و زیردستان ، ضد خود هستند !! بنابراین بر اثر این عقاید نادرست ناخودآگاه حالتی تهاجمی و دفاعی پیدا کرده و در نتیجه ممکن است مرتکب جرائم گوناگونی (جرائم علیه اشخاص - جرائم علیه اموال) گردند. سوالی که مطرح می باشد این است که اگر یک آمر تحت تاثیر اوهام خود که به یک بیمار روانی تبدیل شده است و مرتکب جرم علیه مامور شود ، قانون چه برخوردی با وی خواهد داشت ؟ آیا با وی مانند فردی سالم برخورد می شود و این آمر که در حالت بیماری روانی و اوهامی که در ذهن او حک شده است دچار جرم شده است می تواند در دادگاه به او کمک کند و مانند یک بیمار روانی با او برخورد نمود ؟ و هم چنین آیا آمر در تمام موقعیتهای می تواند زیر دستان خود را وادار به انجام امری کند و مامور باید تمام اوامر ایشان را اجرا نماید؟ ما برای پاسخ به این سوال به سراغ دانش جرم شناسی رفتیم زیرا نه علم روانشناسی به تنهایی می تواند پاسخگو باشد و نه علم جزا قادر است حکمی درست و منصفانه را صادر نماید!! همچنین مدتی بود در صفحه حوادث روزنامه ها به وفور با عناوینی چون " قتل مامور (زیر دست) بی گناه توسط رئیس او و ... برخورد می شد . در بیشتر پرونده های مطروحه شواهد حاکی از آن بود که فردی به دلیل گمان (سوء ظن) بی مورد رئیس خویش ، به قتل رسیده است . فردی به علت انجام ندادن امر غیر قانونی رئیس خود ، توسط او به قتل رسیده است . یا ماموری به علت رفتار نادرست و غیرقانونی آمر خود دست به جرائم مختلف زده است . و از طرف دیگر در جایی زیر دستان به شدت از اعمال غیر قانونی ، بیماری گونه یعنی اینکه داشتن سوء ظن زیاد به زیر دست خود نسبت به تفکر جایگزین شده اینکه ، در فکر این است که کاری کند که بخواهد به جای او رئیس باشد ، یا او دارد گزارش او را به مقامات بالاتر می دهد و مواردی همچینی که نشانه یک نوع بیماری روانی در این آمر می باشد. که با مطالعه در این خصوص متوجه شدم که این حالت در واقع تنها یکی از موارد بیماری های روانی که در زمان آمر یا رئیس بودن در آمر پیدا می شود.

تردید نباید کرد که امروزه رفتارهای بیمار گونه آمر بر مامورین (زیر دست خود) چنان وسعت پر دامنه ای یافته که نگرانی بیشتر جوامع انسانی را فراهم آورده است ، جامعه ما نیز در ارتباط با این پدیده ، البته با چالش های بسیار جدی روبه رو است . چنان که طی قرون می توان نشانه و آثار گونه های مختلفی از این پدیده را در فرهنگ بشری و همچنین در فرهنگ ما به روشنی باز شناخت. و باتوجه به اینکه تاکنون تحقیقات گسترده و جامعی صورت نگرفته است و کمتر مورد توجه مسئولین بوده همچنین قانون هم کمتر به بحث رفتار بیمارگونه و غیرقانونی آمر بر مامورین پرداخته تا رسیدگی برای قاضی آسان تر و مقرون به عدالت باشد.

ب- سوالاتی تحقیق

پیش از انجام هر پژوهش پرسش هایی به ذهن پژوهشگر خطور می کند که در حقیقت محرک اصلی وی از انجام پژوهش تلقی می گردند ، در واقع فکر پژوهش و انتخاب موضوع آن مسبوق به پرسش هایی پیش گفته است . اما اهم پرسش هایی که ذهن نگارنده را مشغول ساخته اند، به قرار ذیل می باشند:

۱- از منظر جرم شناسی مهمترین علل بروز رفتارهای غیر قانونی از سوی آمر چیست ؟

۲- میزان مسئولیت کیفری - مدنی آمر در ارتکاب جرم به چه میزان خواهد بود ؟

ج- فرضیه های تحقیق

اساسا پیش از پرداختن به هر پژوهش ، پیش فرضهایی در خصوص موضوع تحقیق در ذهن پژوهشگر وجود دارند که این امر اجتناب ناپذیر است . اما هنر پژوهشگر در این است که اجازه ندهد پیش فرض ها بر روند پژوهش وی اثر گذاشته و آن را از مسیر صحیح خارج سازد و پژوهشگر صرفا در جهت اثبات پیش فرضهای خود گام بردارد . در واقع محقق در اثنای مطالعه و تحقیق ، بایستی پیش فرضهای خود را به کناری گذاشته و خالی الذهن به مطالعه و تحقیق بپردازد و نهایتا بر مبنای مطالعات صورت گرفته در خصوص پیش فرضهای خویش اظهار نظر نماید. فرضیات این تحقیق عبارتند از :

- ۱- به نظر می رسد بعضا بیماری های روانی درونی و شرایط خاصی همچون محیط ، ارث ، نژاد و ... اراده مامورین را کاملا تحت الشعاع قرار می دهد و باعث رفتارهای غیر قانونی آمر می شود .
- ۲- به نظر می رسد در بعضی مواقع ، مسئولیتی متوجه شخص آمر نیست.

د- هدف های تحقیق

- ۱- با توجه به اینکه همه جوامع بشری از دیر باز با شخص آمر روبرو بوده اند و این امر به خصوص در قرن حاضر و به دنبال تحول پدیده های سنتی و ظهور مولفه های جدید در زیست انسانی ، روند رو به رشدی را دنبال کرده است کشور ما نیز از این قاعده مستثنی نبوده و پدیده رفتار نامناسب و خشونت آمیز آمر با مامورین از معضلات مهم اجتماعی است و هدف از نگارش این تحقیق کمک به رفع چنین معضلاتی و همچنین کمک به مامورین و آمر در جهت آشنایی با قوانین مربوطه و نحوه رفتار مناسب با همدیگر می باشد.
- ۲- بررسی تبعات سوء ناشی از رفتار آمر بر مامورین.
- ۳- بررسی پیامدهای سوء فرهنگی ناشی از رفتار آمر بر مامورین.
- ۴- بررسی جرایم ارتكابی ناشی از رفتار آمر بر مامورین .

ه- پیشینه تحقیق

در اکثر قریب به اتفاق منابع موجود در زمینه جرم شناسی و روانشناسی در ایران از گذشته تا کنون ، فقر و فقدان نظریه سازی در باب مسائل و مشکلات اینچنینی به چشم می خورد و صرف نظر از آنکه در مورد آمر و مامور و مسئولیت آنان در حقوق جزای ایران کتاب و مقالاتی نگاشته شده است و پایان نامه هایی نیز تدوین یافته است ، لیکن نگاه جرم شناختی به موضوع تاکنون نشده است. و از اینرو تحقیقات جرم شناسانه در این باره صورت نگرفته است.

و - کاربرد تحقیق

با توجه به اینکه جمعیت زیادی از کشورها در ادارات ، شرکتهای ، مراکز نظامی و انتظامی مشغول کار هستند این تحقیق می تواند در جهت روشن ساختن آسیبهای ناشی از رفتار نامناسب آمر بر مامور و تنویر افکار هم وطنان و تسهیل برخورد مراجع مسئول با چنین معضلههایی و تلاش در جهت رفع آن مفید می باشد. همچنین این تحقیق را می توان کلیه مراکز نظامی ، انتظامی استفاده کرد همچون دفتر تحقیقات پلیس پیشگیری ناجا ، بازرسی فرماندهی ناجا ، بازرسی فرماندهی ستاد کل نیروهای مسلح ، بازرسی فرماندهی ارتش ، بازرسی فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ، قضایی نیروهای مسلح ، دادرهای نظامی کشور و کلیه دادگاه ها و دادرهای کشور ، موسسات آموزشی و پژوهشی ، دانشجویان رشته حقوق ، خانواده مورد استفاده قرار دهند.

ز - ساختار تحقیق

این تحقیق از سه فصل تشکیل شده است که به طور خلاصه عبارتند از : فصل اول شامل چهار بخش است که بخش اول تعریف آمر ، مامور ، جرم ، جرم شناسی ، شخصیت ، رفتار و بیماری روانی و ... می باشد بخش دوم نیز شامل جرم شناسی تقسیمات جرم شناسی ، موضوع جرم شناسی ، اهداف جرم شناسی و بزه کاری و انواع آن می باشد. بخش سوم در خصوص شخصیت و رفتار از دیدگاه روانشناسی ، ساختار و مراحل رشد روانی ، اختلال شخصیت و شخصیت جنایی می باشد. بخش چهارم نیز شامل زندانها و آسایشگاه ها ، قضازدایی ، جنسیت و جرم و بیماری روانی آمر و دیوانگی آمر می باشد. فصل دوم از دو بخش تشکیل شده است ، بخش اول به بررسی رفتار آمر از منظر جرم شناسی پرداخته است و بخش دوم هم به بررسی رفتار آمر از منظر روانشناسی پرداخته است. فصل سوم هم تحلیلی آماری از تعدادی از زندانیان پرداخته شده است که چقدر رفتار نامناسب آمر باعث جرم در آنان شده است . و در نهایت هم به ارائه نتیجه و پیشنهادها پرداخته شده است.

ح - روش تحقیق

در این تحقیق از روش تلفیقی کتابخانه ای - میدانی استفاده شده است . فصلهای اول به روش کتابخانه ای تنظیم گردیده و فصل آخر آن تحلیل آماری ۲۰۰ پرسشنامه سنجش رفتار آمر برگرفته از پرسشنامه چندوجهی مینه سوتا ، در کسانی که مرتکب جرم شده اند می باشد. در این پرسشنامه متغیرهایی از قبیل سن، وضعیت تاهل و نوع جرم ارتكابی مد نظر قرار گرفته شده است.

ط - محدودیت های تحقیق

در بخش کتابخانه ای تحقیق ، با کمبود منابع به ویژه منابع داخلی مواجه بودم . و در بخش میدانی، خود به تنهایی از عهده این کار بر نمی آمدم و به لطف دوستان گرامی و همکاری خوب مقامات زندان و بعضی از ادارات شهر یاسوج موفق به انجام کار میدانی گردیدم.

فصل اول

مباحث تمهیداتی

این فصل در چهار بخش ، مشتمل بر کلیات و اصطلاحات در باب جرم شناسی و روانشناسی می باشد که دو بخش آن مربوط به تعاریف و حیطه جرم شناسی و دو بخش پایانی در ارتباط با روانشناسی ، و محل نگهداری بزهکاران یعنی زندان می باشد.

بخش اول شامل تعاریف به صورت مختصر می باشد و سه بخش پایانی که سعی شده در حد امکان اصطلاحات مورد استفاده در این تحقیق به روشنی تبیین و توضیح داده شود.

بخش اول: تعاریف

۱-۱-۱- مفهوم امر

در این بحث واژه ی "امر" از لحاظ لغت و اصطلاح مورد بررسی قرار می گیرد.

۱-۱-۱-۱- دلغت

"امر" در لغت به معنی "فرمودن"، "دستور دادن"، "فرمان"، "حکم و فرمایش" آمده است.

امر: به معنای طلب فعل از دیگری به شیوه ی استعلا (طلب برتری^۱) و همچنین به معنای

فرمودن

و به عبارت دیگری "امر" در مقابل "نهی" که امر به معنای انجام کار یا عمل است و نهی به معنی بازداشتن کسی از انجام کار یا عملی است. ترکیب "امر شدن به" به معنی "مامور شدن" است. در اصطلاح دستور زبان فارسی "امردادن" به معنی "دستور دادن" به اجرای کاری است؛ که به دو قسم، امر حاضر و امر غایب منقسم است. امر حاضر در مورد کاری به مخاطب است و امر غایب فرمودن کاری به غایب است.^۲

امر در اصطلاح دستور زبان عربی چنین آمده است:

(امر) به امر: یعنی حکم کرد آن را.

امر الله و امره: بسیار گردانید خدانسل و مواشی او را.

اولی الامر: صاحبان امر، کسانی که صلاحیت فرمان دادن، امر کردن را دارند.^۳

---

۱ - محمد جعفر، جعفری لنگرودی، "مبسوط در ترمینولوژی حقوق"، جلد اول، چاپ دوم، تهران، گنج دانش، ۱۳۷۸ ص / ۶۳۳۱.

۲ - علی اکبر دهخدا، "لغت نامه دهخدا" جلد اول، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۲، واژه امر.

۳ - احمد سیاح، "فرهنگ جامع نوین عربی، فارسی، مصور"، جلد اول، چاپ نهم، کتابفروشی اسلام، بی تا، واژه امر.